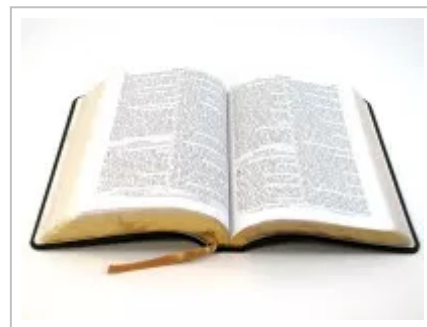

Programy pro studium Bible

Technologie | 3.11.2015 @ 18.00

Poslední dobou narážím na závažnou potřebu osvěty v oblasti technického zázemí pro studium Bible. Programy, které jsou z různých důvodů na odpis, jsou stále připomínané (např. Tehophilos) zatímco jiné, které skýtají množství zajímavých funkcí, nejsou často ani známé (např. the Word), natož používané. Touto krátkou poznámkou se mi nepodaří poučit uživatele všech druhů o detailech studia Bible v počítači, chtěl bych však naznačit alespoň základní směr při výběru výkonného a bezplatného softwaru. Začnu tím, čemu se vyhnout a pak doporučím vhodné alternativy.

Vyhněte se špatným programům

Za jeden z nejhorších programů pro studium Bible pokládám Logos, a to z následujících dvou důvodů. Za prvé, Logos (aktuálně ve verzi 6) je špatně naprogramovaný. Něco takového si troufám tvrdit jako amatérský programátor, který ví, že operace s textem a obrázky by na jakémkoli novějším počítači měly probíhat velmi rychle. U Logosu máte ale již na několik málo let starém počítači pocit, že se snaží spočítat pí na kvadrilion míst nebo že převádí video ze 4K na 1080p a zpátky. Pod mým stolem v práci se z milosti Boží nachází Intel Xeon E3-1230 (4 × 3,3 GHz) na nikterak zastaralé desce s nikterak omezenou pamětí. Zdá se mi, že na Logos 6 je to tak akorát. Na svém starém notebooku (Core2Duo 2 × 2,2GHz) jsem Logos rozchodil s velkými obtížemi a musím říci, že bych radši studium Bible v počítači zcela oželel, než jej prováděl v tak korpulentním programu na starším hardwaru. Je zřejmé, že Logos není určen pro vzduch nižších platových tříd a z dosavadního vývoje jeho verzí je jasně patrná diskriminace neaplovských zařízení. Toto je značně nesympatické samo o sobě a promítá se to do výše poplatků, které představují druhý důvod, proč je Logos špatný. Bez placení se člověk nedostane dále než k opravdu základním funkcím. Ano, za poplatky v různé výši je vám k dispozici ohromná knihovna, tzv. „datasety“ (tj. biblické statistiky) atd. atp. Ony poplatky jsou však často nehorázné a mnohdy účtované i za položky, které jsou jinde zdarma.

Bylo by nedostatečné odsoudit Logos jako špatný program ke studiu Bible. Jedná se přeci o celou studijní platformu pro pastory a učitele, která nabízí v jednom studijním prostředí řadu knih a různých zdrojů. Je zapotřebí odsoudit Logos jako celou studijní platformu, která je postavená na nepřímém vydírání (už mne používáš, tak si kup víc), předraženosti (poplatky i za knihy nechráněné autorskými právy), proprietárním formátu (nelze importovat a exportovat knihy) atd. atp. Své námitky vůči Logosu jsem ostatně vyjádřil ve své nedávné odpovědi jejich dealerovi a v této chvíli ostře nedoporučuji zvolit si jej jako výchozí nástroj pro studium Bible a studijní literatury.

Vyhněte se placeným programům

Zřejmě nejvýkonnějším nástrojem pro studium Bible je software Bibleworks. Při zaostření na verš a slovo umí například zobrazit naskenovaný fragment rukopisu, z něž to které slovo a popř. textová varianta pochází. Bibleworks je poměrně drahý profesionální software, který využijí překladatelé, lidé zabývající se textovou kritikou, komentátoři a profesionální exegeti. Člověk, který o něm do této chvíle nevěděl, jej nespíš nepotřebuje. Práce s původními jazyky je samozřejmě jedním z základních kritérií dobrého studijního programu, ale Bibleworks je tak trochu „overkill“ (přehnaný) a jak uvidíme, základní i středně pokročilou práci s textem v hebrejštině a řečtině umí i neplacené programy.

Dalším příkladem placeného programu pro studium Bible, jemuž je potřeba se vyhnout, je Olive Tree Bible Software. Ten má podobný problém jako Logos. Snaží se mi za 34 dolarů prodat 28. vydání Nestle-Alanda (moderní řecký text). Jenže ten je na internetu zdarma k nahlédnutí. S hebrejskými verzemi je to stejné, ne-li horší a anglické verze, které najdete legálně zdarma skoro všude, jsou zde za dolary. Strategie Olive Tree a Logosu mi připadá jako nepřímé vydírání. Dáme ti pěkný program, kde jsou krásné animace, dokonalá typografie, decentní design. Zdarma v něm máš nástroje pro přidávání záložek,

zvýrazňování, tvoření kolekcí veršů atd. atp. Ty si na to zvykneš a až zjistíš, že u nás musíš hodně platit, bude pro tebe onen zvyk železnou košilí, která tě přiměje přimhouřit očko při zadávání údajů o své platební kartě.

Vyhnete se zastaralým programům

Mezi zastaralé programy se řadí ty, které začaly jako perspektivní a funkční, ale proces jejich vývoje se zpomalil, takže nebyly implementovány důležité funkce ani opraveny nedostatky. Typickým příkladem je [Theophilos](#). Ačkoli je oblíbený, není možné v něm pracovat s původními jazyky a existuje pro něj poměrně málo modulů (Bibli, slovníků atp.). Vývoj Theophila podle všeho končí v roce 2004, jak napovídá údaj o copyrightu na úvodní obrazovce. Theophilos je stále mnohými používán jako hlavní program pro studium Bible v počítači. I když něco takového nepokládám za prohru, doporučuji přejít na Davar, který nabídne podobné funkce, více modulů a snadný přístup k původnímu textu spolu s dalšími užitečnými nástroji.

Dalším příkladem je program e-Sword. Podobně jako Theophilos má lehké, přehledné prostředí. Krása. Až než zjistíte, že vyhledávání nepodporuje českou diakritiku a vlastně ani rumunskou, ani žádnou jinou. Program e-Sword zřejmě trpí jakousi závadou, které si její anglosaský vývojář nepovšiml, čímž svůj program v našich slovanských, dáckých, germánských a ugrofinských očích diskvalifikoval.

Mezi další biblický „abandonware“ (opuštěný software) se řadí [MyBible](#) a [Bibletime](#). Do této kategorie mám pokušení řadit i [Simple Bible Reader](#) a ruský [Bible Quote](#), ježto oba mají poslední release v roce 2013. Čest jejich památce, byly to krásné pokusy o tvorbu funkčního freewaru pro potřeby studentů Bible. A pro někoho snad stále mohou být, pokud hledáte ultra rychlý a jednoduchý program.

Ve Windows používejte Davar a the Word

Co tedy ve Windows používat? Používejte [Davar](#) a [the Word](#).

První zmíněný se zrodil v hlavě českého programátora. Existuje ve verzích 3 a 4, přičemž starší trojka byla nedávno nahrazena novější čtyřkou. (Div se světe.) Davar má mušky. U trojky mne štvalo, že při stisku Ctrl+F musím v dialogovém okně vyhledávání myši kliknout na pole, než mohu začít psát. U čtyřky mne štvě, že mi při vyhledávání mění klávesnici z české na anglickou. Věřme, autor časem mušky pochyťá. Davar umí předčítat Bibli z vložené nahrávky a synchronizovat předčítání se zobrazovaným veršem. Tato „machrovinka“ umí být užitečná, jakož i přítomnost mnoha i méně známých českých verzí Bible. Nedostatkem Davaru je absence podpory otevřených formátů Bible, například Zefania XML. Chybí mi proto anglická NRSV a původní texty v novějších verzích. Pomocí přibaleného nástroje pro tvorbu modulů se mi možná povede poptávané verze dotvořit, není to však nic samozřejmého. Celkově nicméně Davar poskytuje výborné prostředí. Kdo měl rád Theophilos, oblíbí si Davar a komu nedělalo problém dávat peníze za placené moduly ve vypečených programech, ten může podpořit autora, aby se mu stovky hodin vývoje trochu vrátily.

Program the Word je nejlepším bezplatným programem pro studium Bible, jaký jsem dosud našel. Na oficiálních stránkách naleznete řadu modulů zdarma a na různých místech internetu stovky dalších. Klávesové zkratky pro vyhledávání a zadávání souřadnic značně urychlují práci. V modulu hebrejské Bible [HiSB+](#) můžete pomocí různých kláves například rozdělovat předpony a přípony od kmene, zobrazovat Strongova čísla, přepis atd. Kombinaci (the) Wordu a Davaru vřele doporučuji.

Výhodou Davaru oproti the Wordu je jednoduchost nastavení, rychlost a přítomnost mnoha českých verzí Bible. Výhodou the Wordu oproti Davaru je více modulů v angličtině, pro hebrejštináře přítomnost modulu HiSB+ a obrovské možnosti přizpůsobení uživatelského prostředí, které oceníte zvláště na velkých monitorech.

Kde vzít ty správné moduly?

Žijeme ve světě složitých licencí. Licenci potřebujete i na překlad Bible, abyste jej mohli nabízet ve svém programu. Nejbezpečnější cestou je stahovat moduly pro the Word a Davar přímo z oficiálních stránek, resp. pomocí vestavěného nástroje pro jejich stažení. Nabídka modulů zde nebude široká a v případě the Wordu budou některé nabízeny za poplatek. To vás naštve. Anglicky rozumějící Čech potřebuje ke studiu Bible nejméně čtyři verze: ČSP, NRSV, BHS/WLC a NA/WH. Dále snad i ČEP, BKR, B21((Překlad 21. století)), KJV, NIV a ESV, aby byl v obraze. Řada uvedených verzí podléhá licenci. Všechny jsou zdarma dostupné on-line na různých stránkách, např. na Bible Gateway a na Academic Bible, to však autory softwaru neopravňuje zkopírovat je do jejich bezplatné nabídky. Co s tím?

Buď ony moduly nebudete používat, nebo, pokud jsou nabízeny za poplatek, je zaplatíte, nebo je budete bez bližšího zkoumání v dobré víře stahovat z internetu. Já jsem asi před rokem zvolil poslední zmíněnou cestu a postahoval jsem řadu modulů pro the Word. Nepamatuji se, že bych je byl stahoval z pochybných stránek a mám dokonce neodbytný pocit, že NRSV byla původně v bezplatné nabídce the Wordu. Nejsem si tím ale jistý a uznávám, že používám i moduly, které na oficiální stránce programu nefigurují mezi bezplatnými nebo nefigurují vůbec.

Balík

Zmíněné moduly pro the Word jsem spolu s dalšími zdroji vložil do velkého balíku zdrojů a aktuálních verzí programů. Tento balík je k dispozici na mém Google Disku. Obsahuje:

- **bible-versions.zip**, toť obrovská sběr různých verzí Biblí v XML a ve formátu .ont pro the Word. Tuto sběr jsem sesbíral z různých stránek, jejichž odkazy uvádím níže. Zda obsahuje něco v rozporu s licenci, přesahuje mou vůli k přezkoumání.
- **davar4.zip** obsahuje nejnovější Davar 4, všechny moduly z oficiálních stránek a audio Českého ekumenického překladu (pouze NZ), Českého studijního překladu (pouze NZ), Tanachu a BHS.
- **davar4-data.zip** obsahuje pouze audio, moduly a obrázky. Tyto rozbalte do složky, v níž máte nainstalovaný Davar.
- **davar4-noaudio.zip** obsahuje to, co davar4.zip, jen bez audia.
- **theword.zip** obsahuje nejnovější verzi programu the Word spolu s moduly.
- **theword-data.zip** obsahuje pouze moduly pro the Word. Pokud hledáte nějaký konkrétní, podívejte se i do souboru bible-versions.zip, kde jich je více.
- Složka **other** obsahuje instalační verze hebrejské a řecké klávesnice ze stránek nenáviděného Logosu a Český studijní překlad pro aplikaci Quick Bible (Android).

Verze programů v balíku nebudou aktualizovány. Již nyní doporučuji instalovat programy Davar a the Word spíše pomocí oficiálního instalátoru a pak jej jen obohatit o moduly vyextrahované z toho, co zde nabízím.

Dodatek: Aplikace pro Android

And Bible v mém okolí používá mnoho lidí. Jedinou výhodou jsou pokročilé možnosti rozdělení oken. Spíše nedoporučuji. Quick Bible má čistý design. ČSP v základní nabídce chybí, ale lze jej doinstalovat (viz moji složku na Googlu). Vřele doporučuji.

MyBible obsahuje v základu ohromné množství verzí. Postupně se zlepšuje. Design a ovládání podle mého názoru nejsou tak elegantní jako u Quick Bible, ale množství funkcí a dravý vývoj činí z MyBible adepta na titul nejlepší Bible pro Android.

Bible lexicon od českého vývojáře je nejlepší pro práci s původními jazyky. Ovládání je navrženo spíše pro tablety, ale lze ji používat i na pětipalcovém telefonu. Bible lexicon je skvělým doplněním MyBible nebo Quick Bible.

Závěr

Doufám, že jsem pomohl. V blízké době bych rád sesmolil článek o studiu Bible on-line. Je to často rychlejší a odpadájí starosti s licencemi. Stačí jen znát správnou stránku a negooglit pořád dokola polofunkční aplikaci na biblenet.cz. (Autorovi se omlouvám, vážím si jeho práce, ale naštvalo mne, že mi aplikace nespokne třeba souřadnice „Gn 5,5“.) O tom ale opravdu až příště.

Odkazy

- [Church Software](#) je stránka s mnoha zdroji. Obsahuje odkazy na dvě složky na Google Drive.
    - [Bibles Directory](#) je složka na Google Drive s mnoha verzemi Bible v různých formátech.
    - [Další složka na Googlu](#) obsahuje další zdroje.
    - Na této stránce naleznete program Simple Bible Reader, který umí pracovat s formátem Zefania XML.
  - [Projekt Zefania](#) je projekt převádění Biblí do formátu XML, který se snadno používá např. ve webových aplikacích. Podporuje jej i program pro promítání písní Open Song.
  - [OBohu.cz](#) obsahuje stránku s [návod](#)y a spoustu dobrých postřehů.
  - [Oficiální stránky programu the Word](#)
  - [Oficiální stránky Davaru](#)
-

<https://selah.diet/technologie/programy-pro-studium-bible/>